

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

**Porovnání školních vzdělávacích programů v oblasti prevence
onemocnění dutiny ústní**
Bakalářská práce

Autor: Pavlína Riedlová
Studijní program: B0114A300063
Studijní obor: Učitelství praktického vyučování
Vedoucí práce: Mgr. Olga Kesnerová Řádková, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Bc. Jitka Kaplanová, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Pavlína Riedlová

Studium: P21K0317

Studijní program: B0114A300063 Učitelství praktického vyučování

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování

Název bakalářské práce: **Porovnání školních vzdělávacích programů v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní**

Název bakalářské práce AJ: Comparison of school education programs from the prevention oral diseases aspect

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Hlavním cílem bakalářské práce bude porovnat školní vzdělávací programy na vybraných školách se zaměřením na prevenci onemocnění dutiny ústní. Teoretická část práce bude zaměřena na pedagogické dokumenty, konkrétně na rámcové vzdělávací programy (pro různé stupně a druhy vzdělávání) a na konkrétní školní vzdělávací programy. Dále se bude věnovat tématu onemocnění dutiny ústní, správné péči o dutinu ústní a dentální hygieně. V praktické části bude provedena analýza školské dokumentace, konkrétně porovnání školních vzdělávacích programů na vybraných školách v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní. Dále bude sepsáno doporučení, jak toto téma zapojit do školních vzdělávacích programů. Součástí práce bude i vytvořená vzdělávací brožura pro všechny studenty na středních školách, ve které bude vysvětlena problematika onemocnění dutiny ústní a správná péče o dutinu ústní.

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. Výukové metody. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

PRŮCHA, Jan. Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-567-7.

<https://www.npi.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>

MAZÁNEK, Jiří. Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4865-8.

SMĚTALOVÁ, Nikola. Jedu plomby, aneb, Motivační deník zubaře a dentální hygieny "od prvního ročníku na dobu neurčitou". Bystrovany: Nikola Smětalová, 2020. ISBN 978-80-270-7115-9.

Zadávací pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Olga Kesnerová Řádková, Ph.D.

Oponent: Mgr. Bc. Jitka Kaplanová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 5.1.2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Porovnání školních vzdělávacích programů v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

Hradec Králové dne

Podpis.....

Poděkování

Děkuji Mgr. Olze Kesnerové Řádkové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za cenné rady a připomínky, které mi v průběhu zpracování poskytla.

Anotace

RIEDLOVÁ, Pavlína. *Porovnání školních vzdělávacích programů v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní*. Bakalářská práce. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024.

Cílem bakalářské práce je porovnání školních vzdělávacích programů v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické části. Teoretická část se zabývá pedagogickými dokumenty, přesněji rámcovými vzdělávacími programy a školními vzdělávacími programy pro různé stupně vzdělávání. Následující kapitoly jsou zaměřeny na onemocnění dutiny ústní a prevence jejich vzniku. Další kapitoly se věnují oboru stomatologie, profesi dentální hygienistky a pomůckám pro správnou ústní hygienu. Praktickou část tvoří analýza a porovnání školních vzdělávacích programů na vybraných školách pomocí obsahové analýzy textu. Výstupem praktické části je sepsání vhodných doporučení pro zařazení tohoto tématu do školního vzdělávacího programu a vytvoření informačního letáku pro žáky středních škol. Leták znázorňuje osm užitečných tipů v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní.

Klíčová slova: onemocnění dutiny ústní, pomůcky pro ústní hygienu, prevence onemocnění dutiny ústní, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program

Annotation

RIEDLOVÁ, Pavlína. *Comparison of School Educational Programs in the Field of Oral Disease Prevention*. Bachelor Degree Thesis. Hradec Králové: Faculty of Education University of Hradec Králové, 2024.

The aim of this bachelor thesis is to compare school educational programs in the area of oral disease prevention. The thesis is divided into two parts: a theoretical part and a practical part. The theoretical part deals with pedagogical documents, specifically framework educational programs and school educational programs for various levels of education. The following chapters focus on oral diseases and their prevention. Additional chapters are dedicated to the field of dentistry, the profession of a dental hygienist, and tools for proper oral hygiene. The practical part consists of an analysis and comparison of school educational programs at selected schools using content analysis of the text. The output of the practical part is the formulation of appropriate recommendations for incorporating this topic into the school educational program and the creation of an informational leaflet for high school students. The leaflet illustrates eight useful tips in the area of oral disease prevention.

Key words: oral diseases, oral hygiene tools, oral disease prevention, framework educational program, school educational program

Obsah

1	ÚVOD	9
	TEORETICKÁ ČÁST	10
2	PEDAGOGICKÝ DOKUMENT	10
2.1	RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	10
2.2	ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO GYMNÁZIA	14
2.3	ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ	16
3	ONEMOCNĚNÍ DUTINY ÚSTNÍ	18
3.1	ZUBNÍ KAZ	18
3.2	PARODONTOPATIE	20
3.2.1	<i>Gingivitida</i>	20
3.2.2	<i>Parodontitida</i>	21
3.3	PREVENCE	21
3.3.1	<i>Hygiena dutiny ústní</i>	23
	PRAKTICKÁ ČÁST	27
4	ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI	27
4.1	ANALÝZA ŠKOLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ	27
4.2	POROVNÁNÍ ŠVP VYBRANÝCH ŠKOL	45
4.3	DOPORUČENÍ PRO ZAŘAZENÍ TÉMATU PREVENCE ONEMOCNĚNÍ DUTINY ÚSTNÍ DO ŠVP	48
4.4	LETÁK	50
5	ZÁVĚR	52
	ZDROJE	54

Seznam zkratk

RVP – Rámcový vzdělávací program

SOŠ – Střední odborná škola

SOU – Střední odborné učiliště

SZŠ – Střední zdravotnická škola

ŠVP – Školní vzdělávací program

VOŠZ – Vyšší odborná škola zdravotnic

1 Úvod

Zdraví dutiny ústní je nezbytnou součástí celkového zdraví a kvality života každého jedince. Onemocnění dutiny ústní, jako jsou zubní kaz a parodontopatie, představují časté zdravotní problémy, které mohou mít závažné důsledky pro celkové zdraví. V rámci prevence těchto onemocnění hraje klíčovou roli správná technika čištění zubů, ale i výchova a vzdělávání v této oblasti.

Z pohledu dentální hygienistky denně pozorujeme nedostatečné povědomí o prevenci onemocnění dutiny ústní mezi širokou veřejností. Zvýšení úrovně informovanosti a vzdělávání žáků o správné hygieně dutiny ústní může významně přispět k prevenci těchto onemocnění a tím i ke zlepšení celkového zdraví populace.

Cílem této bakalářské práce je porovnat školní vzdělávací programy na vybraných školách z hlediska toho, jak se škola zaměřuje na prevenci onemocnění dutiny ústní. Na základě této analýzy je sepsáno doporučení, jak by se téma dalo zařadit do školních vzdělávacích programů a vytvořený informační leták pro žáky středních škol zaměřený na prevenci onemocnění dutiny ústní.

V teoretické části práce jsou představeny základní pedagogické dokumenty, jako jsou rámcové vzdělávací programy (RVP) a školní vzdělávací programy (ŠVP) pro gymnázia a střední odborné vzdělávání. Následně jsou uvedena nejčastější onemocnění dutiny ústní, jejich příčiny, projevy a možnosti prevence. Dále je definována profese dentální hygienistky, protože její profese představuje nedílnou součást v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní. Na závěr jsou podrobně popsány pomůcky pro správnou individuální ústní hygienu.

Praktická část se zaměřuje na analýzu a porovnání konkrétních školních vzdělávacích programů na vybraných školách. Porovnání se zaměřuje na téma prevence onemocnění dutiny ústní. Na závěr jsou sepsána doporučení, jak lze toto téma zařadit do ŠVP. Vytvořený informační leták obsahuje osm tipů, jak předcházet onemocněním dutiny ústní a je určen pro žáky středních škol. Výsledky této práce mohou posloužit jako podklad pro zlepšení školních vzdělávacích programů a zvýšení efektivity preventivních opatření.

TEORETICKÁ ČÁST

2 Pedagogický dokument

Pedagogickým dokumentem rozumíme materiál, který vymezuje a určuje práci ve škole, a to jak učitelům, ředitelům, tak i žákům. Týká se veškerého školního dění, včetně přípravy a realizace procesu výuky. Z tohoto hlediska plní funkci koncepční, projektovou, hodnotící, organizační, kontrolní a zpětnovazební. Dle převažující funkce můžeme dokumenty rozdělit do dvou skupin. Teoretické pedagogické dokumenty a praktické pedagogické dokumenty. Do první skupiny lze zařadit koncepci či pojetí školy, standardy, učební programy a plány, učební osnovy, učebnice, metodické příručky, časově-tematické plány. Do druhé skupiny řadíme vnitřní řád školy, třídní knihu, katalogové a žakovské listy, žakovské knížky. (Kalhous a spol., 2002)

Pedagogických dokumentů je mnoho. Vzhledem k tomu, že cílem práce je porovnání školních vzdělávacích programů v oblasti onemocnění dutiny ústní na různých školách, budeme se dále zaměřovat hlavně na rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP) a školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP).

2.1 Rámcové vzdělávací programy

V České republice byly RVP zavedeny zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. RVP stanovují konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, organizační uspořádání, podmínky průběhu a ukončování vzdělávání, také zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Dále vytyčuje podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nezbytné materiální, personální a organizační podmínky a podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. RVP musí odpovídat nejnovějším poznatkům vědních disciplín a pedagogiky a psychologie a organizačnímu uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného. Na základě RVP školy vytvářejí ŠVP, které jsou přizpůsobeny podmínkám regionu, lokality a požadavkům dané školy. RVP tvoří závazný rámec pro tvorbu ŠVP škol všech oborů vzdělání. To zejména předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání. (npi.cz) (Průcha a Walterová, 2009) (Skalková 2007) (Průcha, 2009)

Tato práce se zaměřuje na RVP pro střední školy, a to pro gymnázia a střední odborné vzdělání a popisuje rozdíly mezi těmito RVP.

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (RVP G)

RVP pro gymnázia je určen k tvorbě školního vzdělávacího programu na čtyřletých gymnáziích a vyšším stupni víceletých gymnázií. Pro všechny absolventy gymnázií stanovuje základní vzdělávací úroveň, kterou musí respektovat škola ve svém ŠVP. Specifikuje úroveň klíčových kompetencí, kterých by měli žáci na konci vzdělávání dosáhnout. Také vymezuje závazný vzdělávací obsah (očekávané výstupy a učivo). Dále podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu a umožňuje modifikaci vzdělávacího obsahu pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných. (edu.cz) (Průcha, 2017) (Obst, 2016)

Vzdělávání na čtyřletých gymnáziích a na vyšších stupních víceletých gymnázií, se uskutečňuje v oborech gymnázium a gymnázium se sportovní přípravou. Pro každý obor je vydán RVP. Na nižším stupni víceletých gymnázií se realizuje základní vzdělání a žáci vzděláváním plní povinnou školní docházku, proto se řídí RVP pro základní vzdělávání. RVP pro gymnázia se tedy vztahuje pouze na vzdělávání ve čtyřletých gymnáziích a na vzdělávání na vyšším stupni víceletých gymnázií. (edu.cz)

Vzdělávání na gymnáziu má žáky vybavit klíčovými kompetencemi a všeobecným rozhledem na úrovni středoškolsky vzdělaného člověka a tím je především připravit žáka pro vysokoškolské vzdělávání a další typy terciárního vzdělávání, profesní specializace i pro občanský život. Gymnázium má vytvářet náročné, ale i motivující studijní prostředí, v němž žáci musí mít dostatek příležitostí osvojit si stanovenou úroveň klíčových kompetencí (tzn. osvojit si důležité vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty) a využít je v osobním, občanském i profesním životě. Smyslem není jen předat žákům co největší objem dílčích poznatků, fakt a dat, ale vybavit je systematickou a vyváženou strukturou vědění. Také je naučit zařazovat informace do smysluplného kontextu životní praxe a motivovat je k tomu, aby chtěli své vědomosti a dovednosti po celý život dále rozvíjet. Ve vzdělávání se předpokládá uplatnění postupů a metod, které podporují tvořivé myšlení, pohotovost a samostatnost žáků, využití způsobů diferencované výuky a zařazení nových organizačních forem. Absolvent gymnázia by měl v průběhu vzdělávání získat široký vzdělanostní základ, a tak dosáhnout úrovně klíčových kompetencí, kterou RVP předpokládá. Dále absolventovi umožní rozvíjet schopnosti a dovednosti v procesu celoživotního vzdělávání a získávání životních zkušeností. Tento

profil absolventa dává žákům předpoklady pro vysokoškolské a další studium. Absolvent má velkou adaptabilitu v různých oborech a oblastech lidské činnosti, dokáže se přizpůsobit nově vznikajícím požadavkům na trhu práce a je připraven pro případné uplatnění v zahraničí. Školy ve svých ŠVP mohou rámec obohacovat podle vlastních vzdělávacích záměrů, podle potřeb a zájmu žáků i podle regionálních podmínek. (edu.cz)

Vzdělávání na gymnáziích usiluje o naplnění tří základních cílů. Prvním cílem je vybavit žáky klíčovými kompetencemi na úrovni, kterou předpokládá RVP G. Druhým cílem je vybavit žáky širokým vzdělanostním základem na úrovni, kterou popisuje RVP G. Posledním cílem je připravit žáky k celoživotnímu učení, profesnímu, občanskému i osobnímu uplatnění. (edu.cz)

Klíčové kompetence představují soubor dovedností, vědomostí, schopností postojů a hodnot, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince a jeho aktivní zapojení do společnosti či budoucí uplatnění v životě. Jejich výběr vychází z toho, jaké kompetence jsou považovány za podstatné pro vzdělávání na gymnáziu. Pro lepší pochopení klíčových kompetencí a snazší práci s nimi jsou v ŠVP a RVP zpracovány jednotlivě, ale v praxi se navzájem prolínají a doplňují. Ve vzdělávání na gymnáziu se usiluje o další rozvíjení klíčových kompetencí, které žáci získali v základním vzdělávání. Úroveň klíčových kompetencí představuje žádoucí stav, ke kterému se mají všichni žáci na základě svých individuálních předpokladů postupně přibližovat. Schopnosti žáků a osobní dispozice jsou velmi různé, proto by učitelé měli poměřovat dosaženou úroveň kompetencí osobním pokrokem každého žáka a jeho individuálními možnostmi. U každého jedince by se další rozvíjení kompetencí mělo stát celoživotním procesem. Škola by měla v ŠVP navrhnout a popsat vlastní postupy, které budou všichni učitelé využívat k cílenému rozvíjení klíčových kompetencí žáků. V ŠVP se tyto kompetence označují jako výchovné a vzdělávací strategie. Uplatňují se při vyučování i v mimo výukových aktivitách. Na čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií by si žák měl osvojit kompetenci k učení, kompetenci k řešení problémů, kompetenci komunikativní, kompetenci sociální a personální, kompetenci občanskou a kompetenci k podnikavosti. (edu.cz)

Vzdělávací obsah je orientačně rozdělen do osmi vzdělávacích oblastí. Každá oblast je tvořena jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory. Jedná se o oblasti: jazyk a jazyková komunikace, matematika a její aplikace, člověk a příroda, člověk a společnost, člověk a svět práce, umění a kultura, člověk a zdraví, informatika a informační a komunikační technologie. Každá oblast

obsahuje charakteristiku vzdělávací oblasti, cílové zaměření vzdělávací oblasti a vzdělávací obsah. (edu.cz)

Průřezová témata vstupují do vzdělávání jako témata, která jsou v současnosti vnímána jako aktuální a mají především ovlivňovat postoje, hodnotový systém i jednání žáků. Průřezová témata tvoří povinnou součást vzdělávání a promítají se nejen svým výchovným zaměřením, ale i obsahem do vzdělávacích oblastí a pomáhají doplňovat i propojovat, co si žáci během studia osvojili. Všechna průřezová témata mají jednotné zpracování a obsahují charakteristiku průřezového tématu, kde je zdůrazněný význam a postavení průřezového tématu ve vzdělávání na gymnáziu. Také je vyjádřen vztah ke vzdělávacím oblastem a přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka jak v oblasti postojů a hodnot, tak v oblasti vědomostí dovedností a schopností. Obsah průřezových témat je rozpracován do tematických okruhů, které obsahují nabídku témat. Tematické okruhy jsou pro školy povinné, ale hloubka, rozsah a formy realizace jsou zcela v kompetenci školy a konkretizují se v ŠVP. Průřezová témata lze realizovat jako součást vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů, ale je možné jim věnovat samostatné projekty, semináře, kurzy, besedy, nebo je lze realizovat jako samostatný vyučovací předmět. Do vzdělávání ve čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií jsou zařazena průřezová témata osobnostní a sociální výchova, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní výchova, environmentální výchova a mediální výchova. (edu.cz)

Rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání

RVP pro střední odborné vzdělávání jsou státem vydané pedagogické dokumenty, které vymezují požadavky na vzdělávání v jednotlivých stupních a oborech vzdělání. Zejména výsledky, kterých má žák v závěru vzdělávání dosáhnout. Zastupují roli závazných dokumentů pro všechny školy poskytující střední odborné vzdělávání. Školy to musí respektovat a rozpracovat do svých ŠVP. RVP pro střední odborné vzdělávání lze rozdělit do skupin obory J, obory E, obory H, obory L0 a M, konzervatoře a nástavbové studium. Zdravotnické vzdělávání patří do skupiny obory L0 a M. (archiv- nuv.npi.cz)

RVP pro střední odborné vzdělávání usilují o vytvoření pluralitního vzdělávacího prostředí a podporují pedagogickou samostatnost škol. RVP vymezují pouze požadované výstupy a nezbytné prostředky pro jejich dosažení a způsob realizace vymezených požadavků ponechávají na školách. Chtějí lepší uplatnění absolventů středního

odborného vzdělávání na trhu práce a usilují o připravenost žáků se dále vzdělávat, bezproblémově se rekvalifikovat a vést kvalitní osobní i občanský život. Snaží se o zvýšení kvality a účinnosti středního odborného vzdělávání. (archiv-nuv.npi.cz)

RVP jsou zpracovány pro obory vzdělávání, které jsou zařazené v nové soustavě oborů vzdělávání. Podle oborů lze RVP rozdělit do skupin: obory J, obory E, obory H, obory LO a M, konzervatoře a nástavbové studium. Pro každý obor existuje jedno RVP. Požadavky na odborné vzdělávání a způsobilosti absolventů vycházejí z požadavků trhu práce, které jsou popsány v profesních profilech a kvalifikačních standardech. RVP především stanovuje výsledky vzdělávání, co má žák umět a být schopen na určité úrovni odpovídající jeho předpokladům prokázat, učivo tedy není cílem vzdělávání. Jsou zpracovány tak, aby zajišťovaly srovnatelnou úroveň odborného vzdělávání a přípravy všech absolventů. Zároveň RVP umožňuje škole reagovat na potřeby trhu práce v regionu a případně prohloubit vzdělávání směrem k určitým skupinám odborných činností. Obsah vzdělávání je koncipován nadpředmětově, a to podle vzdělávacích oblastí např. jazykové vzdělávání, vzdělávání pro zdraví, matematické vzdělávání. RVP kladou důraz na význam všeobecného vzdělání pro rozvoj žáků a pro porozumění současných jevů ve společnosti a rychlému vývoji vědy a techniky. Dále kladou důraz na jeho průpravnou funkci pro odborné vzdělávání a celoživotní vzdělávání. Všeobecné vzdělávání navazuje na RVP základního vzdělávání. Zaměřuje se na rozvoj komunikativních kompetencí v českém jazyce, čtenářské a funkční gramotnosti, na matematické vzdělávání a finanční gramotnosti, na rozvoj vědomostí, dovedností a postojů důležitých pro osobní a občanský život. Všeobecné vzdělávání je v RVP vymezeno jednotně pro všechny obory formou vzdělávacích oblastí, avšak v některých oborech vzdělání je vybrané učivo všeobecně vzdělávacího charakteru, které je důležité pro odborné vzdělávání. Vzdělávání v cizích jazycích se jako povinné zařazuje pouze ve vybraných oborech vzdělání a v ostatních oborech rozhodne o zařazení výuky cizího jazyka do ŠVP škola. RVP stanovují i průřezová témata a škola je může realizovat nejen ve výuce, ale v jiných aktivitách. Struktura RVP vychází z požadavků, které jsou vymezeny ve školském zákoně. (archiv-nuv.npi.cz)

2.2 Školní vzdělávací program pro gymnázia

Podle RVP má ŠVP závazné části, těmi jsou identifikační údaje, charakteristika školy, charakteristika ŠVP, učební plán, učební osnovy, hodnocení žáků a autoevaluace

školy. Ředitel školy je plně zodpovědný za zpracování ŠVP a svým podpisem jej schvaluje jako platný učební dokument. ŠVP je zveřejněn ředitelem školy nebo školské zařízení zveřejní na přístupném místě ve škole či školském zařízení. Vždy je volně dostupné komukoliv k nahlédnutí a pořizování si z něj opisů a výpisů. (edu.cz) (npi.cz)

Z pohledu pedagogických pracovníků umožňuje ŠVP učitelům profilovat školu a odlišit ji od škol stejného typu. Učitelé mohou svobodně formulovat vlastní představy o nejvhodnější podobě vzdělávání na své škole. ŠVP umožňuje vhodný výběr vzdělávacího obsahu a jeho rozvržení tak, aby vznikl větší prostor pro rozvíjení schopností, dovedností a postojů žáků, kteří pak budou lépe připraveni na zvládání životních situací. Vhodný výběr vzdělávacího obsahu může pomoci odbourat neefektivní zdvojování učiva. Příprava ŠVP je také výzvou k posílení mezipředmětových vztahů a souvislostí. Tvorba ŠVP může přispět ke zlepšení komunikace a spolupráce uvnitř školy a tvorbou se posílí týmová práce a využijí se zkušenosti jednotlivých učitelů. (edu.cz)

Z pohledu rodičů a žáků ŠVP informuje o tom, co škola nabízí a co jí případně odlišuje od ostatních škol. Dále informuje o tom, na co klade škola při vzdělávání důraz, jaká je její povinná, volitelná a zájmová vzdělávací nabídka, jaký styl práce prosazuje a preferuje, jaký je systém hodnocení žáků a jak škola zajišťuje vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných. ŠVP informuje o profilové části maturitní zkoušky a o tom, s jakými znalostmi a dovednostmi žák školu opustí a jaké má předpoklady uplatnit se na trhu práce nebo být přijat k dalšímu studiu na vysoké škole. (edu.cz)

Z pohledu zřizovatele informuje ŠVP o tom, co škola nabízí a v jakých oblastech se chce vyvíjet. Také může poskytnout zpřesňující pohled na kvalitu vzdělávání a poskytuje informaci, jak záměry školy korespondují s dlouhodobým záměrem rozvoje vzdělávání v kraji. (edu.cz)

Z pohledu kontrolních a ostatních institucí ŠVP informuje o tom, jak chce škola učit, na co klade důraz a co hodnotí. Poskytuje vstupní informace pro kontrolu činnosti školy a informuje o autoevaluačních mechanismech školy. (edu.cz)

Cíle vzdělávání na gymnáziu představují záměry, které by škola měla přijmout a také o ně usilovat. Cílem vzdělávání není pouze příprava žáka k maturitě a příprava pro studium terciárního vzdělávání. Gymnázium musí rozvíjet žakovu osobnost, schopnost se umět učit a podporuje jeho zájem dál se vzdělávat. Je třeba učit žáky v souvislostech a naučit je hledat, využívat a hodnotit nalezené informace, umět a chtít se učit celý život. Díky tomu mohou být výsledky vzdělávání co nejlépe využitelné. (edu.cz)

Klíčové kompetence jsou nejdůležitější kategorií kterou, RVP přináší do vzdělávání na gymnáziu. Klíčové kompetence lze definovat jako soubor dovedností, vědomostí schopností, postojů a hodnot, jako komplexní výbavu, kterou žáci získali částečně v základním vzdělávání a v průběhu vzdělávání na gymnáziu jí dále prohlubují. Tato výbava by měla žákům umožnit lépe využít vše, co se naučili, jak při celoživotním vzdělávání, tak při osobním rozvoji a zapojování do společnosti. Učitelé budou pracovat s klíčovými kompetencemi při tvorbě ŠVP tím způsobem, že budou vytvářet tzv. výchovné a vzdělávací strategie. V ŠVP mají výchovně vzdělávací strategie dvojí podobu: výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy a výchovné a vzdělávací strategie na úrovni předmětu. (edu.cz)

2.3 Školní vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání

Tvorba ŠVP by měla být výsledkem společného úsilí všech pedagogických pracovníků, ale ředitel školy je plně zodpovědný za zpracování ŠVP a svým podpisem jej schvaluje jako platný učební dokument. Základním východiskem pro zpracování ŠVP je RVP. Významným bodem při tvorbě ŠVP je analýza podmínek školy a analýza požadavků trhu práce na absolventy. Jeden z předpokladů pro dobře fungující odborné vzdělávání je vytvoření funkčních vazeb školy s okolním sociálním a pracovním prostředím. Základními sociálními partnery školy jsou rodiny žáků a zaměstnavatelé. Sociální partneři mohou ovlivňovat cíle a obsah vzdělávání na národní úrovni a na úrovni regionální při přípravě a realizaci ŠVP. (nuov.cz)

Základní koncepce ŠVP se odvíjí od koncepce příslušného RVP, je mnoho forem zpracování. Pro každý obor vzdělání se zpracuje samostatný ŠVP. Pro všechny formy vzdělávání, které bude škola v nejbližším školním roce nabízet se zpracuje ŠVP. ŠVP může být strukturováno podle předmětů nebo do jiných ucelených částí. Integrace vzdělávání je pro několik oborů vzdělání, a to na základě několika RVP. Poslední je profilace a specializace ve vzdělávání. Odborné zaměření je chápáno ve smyslu profilace vzdělávání v daném oboru směrem k určitému okruhu pracovních činností či typové pozice. Odborné zaměření je v ŠVP vymezeno prostřednictvím kompetencí absolventa, obsahu vzdělávání a požadovaných výsledků vzdělávání. (nuov.cz)

Dle RVP obsahuje ŠVP následující části. Jedná se o původní identifikační údaje, profil absolventa, charakteristiku vzdělávacího programu, učební plán, přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP, učební osnovy nebo vzdělávací

moduly, popis materiálního a personálního zajištění výuky v daném ŠVP a oboru vzdělání, charakteristiku spolupráce se sociálními partnery při realizaci daného ŠVP. Součástí může být také celková charakteristika školy. (nuov.cz)

Profil absolventa tvoří nejvýznamnější část ŠVP, protože charakterizuje kompetence absolventa vymezené v RVP z hlediska záměrů školy. Profil absolventa obsahuje výčet základních klíčových a odborných kompetencí absolventa. Dále popis uplatnění absolventa v praxi, kód a název oboru vzdělávání. ŠVP obsahuje kompetence odborné, které se vztahují přímo k oboru vzdělání a příslušné kvalifikaci a také obsahuje kompetence klíčové, které rozvíjí obecné předpoklady žáků a jejich občanské vědomí. Uvádí se také kompetence, které jsou stěžejní pro daný obor vzdělání a pro prosazení absolventa na trhu práce. Kompetence se vzájemně prolínají a doplňují, zahrnují pouze výčet znalostí. (nuov.cz)

3 Onemocnění dutiny ústní

Onemocnění dutiny ústní je možné rozdělit do tří hlavních skupin. Nejznámější chorobou v dutině ústní je zubní kaz. Další nejfrekventovanější onemocnění v lidské populaci jsou parodontopatie, které se dělí na gingivitidu a parodontitidu. (Mazánek a kol., 2014)

3.1 Zubní kaz

Zubní kaz se u člověka vyskytuje již od samého počátku lidské existence. Zvýšeným příjmem uhlohydrátů v potravě se zubní kaz stal onemocněním postihující většinu současné populace na naší planetě. Nejedná se o chorobu ohrožující život, ale může způsobovat velké bolesti, omezit či znemožnit příjem potravy a může pro člověka také představovat estetický problém. Vzácně může vést k životu ohrožujícím stavům, které způsobují kolemčelistní záněty. Vedle chronické Gingivitidy se jedná o nejčastější chorobu postihující současnou civilizaci, ale zároveň nejlépe preventabilní (jak zubnímu kazu předcházet) a kurabilní (jak zubní kaz léčit). (Mazánek a kol., 2014) (Weber, 2006)

U všech lidí jsou v dutině ústní přítomny bakterie. Již u kojence dochází ke kontaminaci bakteriemi od matky. Definicí vzniku zubního kazu popsal Američan Miller, počátkem minulého století. Jedná se o „chemicko-parazitární teorii“. Dochází k metabolizování cukrů z potravy určitým druhem bakterií na povrchu skloviny na organické kyseliny, a to s nízkým pH. To způsobuje demineralizaci anorganické části skloviny. Vzniklé mikrokavity jsou následně kolonizovány dalšími druhy bakterií, které rozkládají i organickou část tvrdých zubních tkání. (Mazánek a kol., 2014)

Ihned po vyčištění zubů se na zubech vytvoří tenký film tvořený Glykoproteiny. Následně je tato vrstva kolonizována specifickými kmeny bakterií, které mají schopnost adherovat a vytvářejí extracelulární matrix. Bakterie, které jsou schopné adherovat na sklovinu jako první, jsou ze skupiny streptokoků. Celé toto složité bakteriální společenství můžeme nazvat jako zubní plak. S postupem času se bakteriální složení plaku mění. Čím více plak narůstá, tak se na povrchu nachází spíše aerobní bakterie a v hloubce zase anaerobní bakterie. Při velké konzumaci sacharidů stoupá zastoupení dalších druhů bakterií a tím jsou laktobacily. Velikost, četnost a rychlost penetrace zubního kazu se u jednotlivců může lišit. Podílejí se na tom různé faktory a pouze některé, je možné ovlivnit. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

Terapie spočívá v odstranění tkání, které jsou nakaženy a následně nahrazení výplňovým materiálem. V rozvojových zemích může být léčba značným ekonomickým problémem. Nejvýhodnější řešením je tedy účinná prevence vzniku zubního kazu, a to především v předškolním a školním věku dítěte. Přesvědčit dospělého člověka o důležitosti řádné ústní hygieny je mnohem složitější. Ošetřovat zubní kaz bez dobré ústní hygieny nemá velký smysl. (Mazánek a kol., 2014) (Slezáková a kol., 2016)

Faktory ovlivňující vznik zubního kazu

Nejdůležitější je pravidelné a správné odstraňování zubního plaku. Kde není plak, tam nemůže vzniknout zubní kaz. K narušení skloviny dochází zhruba po 48 hodinách zrání plaku. Existuje mnoho technik čištění zubů. Důležité, je mít správný kartáček tzn., že kartáček má mít malou pracovní část a rovné a měkké štětiny. Dalším faktorem je doba čištění zubů, která by měla být 10-15 minut večer a 3 minuty ráno. Nesmíme vynechat mezizubní pomůcky, které používáme taktéž každý den. Více je popsáno v kapitole prevence. (Mazánek a kol., 2014)

Nesmíme opomenout přívod iontů fluoru. V profylaktickém účinku proti vzniku zubního kazu jsou hned na druhém místě. Dostatečný příjem iontů fluoru zajistí fluoridová zubní pasta, fluoridovaná kuchyňská sůl, fluoridace mléka, popřípadě tablety obsahující NaF. Princip účinku iontů fluoru lze rozdělit na dva způsoby, na endogenní a exogenní. První méně důležitý způsob je absorpce fluoridu v trávicím traktu. Působí tak při mineralizaci skloviny při vývoji zubů. Druhý princip působí přímo iniciálně na demineralizovanou sklovinu v ústní dutině. Jedná se například o čištění zubů fluoridovou zubní pastou. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

Nedílnou součástí proti vzniku zubního kazu je složení a způsob přijímání potravy. Ten má zásadní význam na stupeň kazivosti chrupu. Strava bohatá na uhlovodany, které jsou obsaženy ve sladkostech, sladkých nápojích a také zvláště ulpívavá potrava, zhoršují podmínky pro udržení intaktního chrupu. Pokud je časový interval mezi přísunem kariogenní potravy krátký či kontinuální, mohou být destruktivní účinky obzvláště zřetelné. V ideálním případě je nejlepší rozdělit stravu do několika jídel denně s delším intervalem a obsahující co nejméně jednoduše štěpitelných uhlovodanů. Strava by měla obsahovat mléčné výrobky, zeleninu, ovoce, ryby, hovězí a drůbeží maso, celozrnné pečivo a dostatek tekutin. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

Posledním faktorem ovlivňujícím vznik zubního kazu je složení a množství sliny. V dutině ústní dochází po každé konzumaci jídla k poklesu pH pod kritickou hranici 5,5.

Nemusí vždy docházet k odvápnování skloviny kyselými produkty bakterií. Je to zásluhou sliny, která má pufovací schopnosti a je také nosičem minerálů, které napomáhají při reparaci odvápněné skloviny. Slina také obsahuje IgA protilátky a lysozym. Velmi ohroženou skupinou jsou pacienti s xerostomií, kterou způsobuje Sjogrenův syndrom, onkologickou léčbou (přesněji ozařování v orofaciální oblasti). Sníženou tvorbu slin mají také osoby trpící chronickou dehydratací. Faktory ovlivňující antikariogenní vlastnosti sliny jsou množství, pH, pufovací schopnost, viskozita, hladina IgA a lysozomu. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

3.2 Parodontopatie

Parodontopatie jsou druhým nejfrekventovanějším onemocněním dutiny ústní, hned po zubním kazu, které postihuje dnešní populaci. Základním etiologickým faktorem, který způsobuje poškození a nemoci parodontálních tkání je zubní mikrobiální povlak. Onemocnění se dělí podle lokalizace a podle povahy chorobného procesu na gingivitidy, parodontitidy a atrofie parodontu. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

3.2.1 Gingivitida

Zánět dásní (gingivitida) je nejčastější a také nejvýznamnější nemocí dásní. Primárně je její vznik podmíněn přítomností zubního mikrobiálního plaku. Stupeň poškození dásní ovlivňují mikroorganismy přítomné v plaku. V klinickém obraze posléze můžeme rozlišit různé stupně a formy zánětu. Znaky zánětu jsou rubor (začervenání), tumor (nádor), dolor (bolest), calor (teplota) a functio laese (porucha funkce). Klasifikace onemocnění dásní není jednotná, užívá se mnoho různých hledisek např. věk, příčina, průběhu, četnost. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

Gingivitis chronica neboli chronický zánět dásní je jeden z nejčastěji vyskytujícím se druhem. Vznik je podmíněn zubním mikrobiálním povlakem. Studie udávají až 100 % postižení populace. Z neléčeného chronického zánětu dásní může postupně nastat závažnější onemocnění, a tím je parodontitida. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

Další z druhů je gingivitida podmíněná zubním mikrobiálním povlakem. Začíná vysrážením slinných glykoproteinů a fosfoproteinů. K tomuto jevu dochází bezprostředně ihned po vyčištění všech povrchů v dutině ústní. Kolonizace a následné rekolonizace

povrchu zubů mikrobiální flórou je trvalý a neustále probíhající proces. Velký význam mají mikroorganismy, které jsou schopné tvořit extracelulární polysacharidy např. *Streptococcus sanguis*. Pokud nedochází k pravidelnému a správnému odstraňování zubního mikrobiálního povlaku, poměrně rychle se gingivitida rozvíjí. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

Chronicky plakem podmíněný zánět dásně se klinicky závažně neprojevuje. Dásně jsou zarudlé, edematózně prosáklé až zduřelé a interdentalní papily jsou zbytnělé. Jelikož zánět není spojován s bolestí, pacienti vyhledávají pomoc mnohdy až pozdě. Onemocnění může postupovat hlouběji do závěsného aparátu zubu. V této fázi dochází k tvorbě zubního kamene supragingiválně i subgingiválně. Důležitým klinickým příznakem v této fázi zánětu je krvácení dásní při jídle či při čištění zubů. (Mazánek a kol., 2014) (Mazánek a kol., 2015)

3.2.2 Parodontitida

Parodontitida je onemocnění závěsného aparátu zubů. V klinickém obraze se projevuje zánětem dásní, na skiagramu resorpcí kosti alveolárního výběžku a ústupem dentogingiválního spojení směrem ke hrotu kořene zubu tzv. pravým parodontálním chobotem. Mezi další příznaky patří krvácení dásní, viklavost zubů, putování zubů, zápach z úst a další. Existuje celá škála klasifikací parodontitid. Možné rozdělení je například parodontitida dospělých, rychle progredující parodontitida, lokalizovaná juvenilní parodontitida, prepubertální parodontitida. Průběh onemocnění nepříznivě ovlivňují systémové choroby jako je například diabetes mellitus I. typu, infekce virem HIV. (Mazánek a kol., 2014) (Kovařová a kol., 2015)

3.3 Prevence

Pojem prevence lze definovat, jako soubor opatření v době, kdy onemocnění bezprostředně nehrozí. Termín Profylaxe znamená aplikaci postupů při přímém ohrožení vznikem nemoci. Primární prevence zahrnuje komplexní soubor opatření a postupů jejich cílem je onemocnění předejít. Patří sem úprava stravovacích návyků, ústní hygieny a aplikace fluoridů. Sekundární prevence má za úkol zastavit nebo omezit progresi již vzniklých lézí. Nutná je včasná diagnostika počátečních lézí a jejich ošetření. Terciální prevence má zabránit vzniku dalších nežádoucích změn a případných komplikací. Většina zubních kazů vzniká v důsledku zanedbání prevence. (Minčík, 2014)

V prevenci proti vzniku onemocnění dutiny ústní hrají roli i zubní lékař a dentální hygienistka. V následujících pár odstavcích je popsán obor stomatologie a popis práce dentální hygienistky.

Stomatologii lze definovat jako základní lékařský obor, který se zabývá diagnostikou, terapií a prevencí chorob dutiny ústní, zubů a tkání s nimi funkčně spojených. Mezi základní stomatologické obory se řadí záchovná stomatologie, stomatologická protetika a ortodoncie, stomatochirurgie. Nadstavbové obory jsou dětská stomatologie a parodontologie. Další styčné obory jsou stomatologická rentgenologie, gerontostomatologie, maxilofaciální chirurgie, epitetika, estetická stomatologie, forenzní stomatologie, dentální implantologie a preventivní stomatologie. (Mazánek a kol., 2015)

Dentální hygienistka

Péči o chrup, ústní dutinu a s ní související tkáně, neprovádí jen zubní lékař, ale i všeobecné sestry, zubní instrumentářky, dentální hygienistky, zubní technici a asistenti zubního technika. Některé odborné úkony spojené s péčí o orální zdraví, lze svěřit speciálně vyškoleným zdravotnickým pracovníkům a tím je dentální hygienistka. Vymezení znalostí, dovedností a kompetencí dentální hygienistky stanovuje Vyhláška č.55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, §16 dentální hygienistka. (Mazánek a kol., 2015) (mzcr.cz)

Dle §3 odstavce vykonává dentální hygienistka činnost bez odborného dohledu a bez indikace lékaře: vychovává a instruuje pacienty k pravidelné a systematické preventivní péči o ústní hygienu, stanovuje úroveň individuální hygieny, provádí nácvik postupů a technik ústní hygieny. Dále provádí kolektivní zdravotně-výchovnou činnost zaměřenou na prevenci zubního kazu, parodontopatií, ortodontických anomálií a na racionální výživu. Ve spolupráci se zubním lékařem provádí výzkum v oblasti zubního lékařství, zvláště pak v oblasti dentální hygieny. V rozsahu své odborné způsobilosti vykonává činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení zdravotnických prostředků a prádla, jejich dezinfekci a sterilizaci. (mzcr.cz) (asociacedh.cz)

Bez odborného dohledu v souladu s diagnózou a individuálním léčebným postupem stanoveným zubním lékařem může dentální hygienistka provádět profylaxi onemocnění ústní dutiny včetně odhalení časných patologických změn a prevence jejich zhoršování. Provádí tedy vstupní a kontrolní vyšetření ústní dutiny včetně získání

anamnézy, zhodnocení stavu parodontu a měkkých tkání. Zhotovuje otisky chrupu a odstraňuje zubní plak a kámen z mezizubních a supragingiválních prostorů. Leští povrch zubů profylaktickými materiály. Odstraňuje také subgingivální zubní kámen v rámci nechirurgické léčby. Aplikuje fluoridové roztoky v rámci ošetření citlivého dentinu. Provádí odstranění retenčních míst plaku a povrchové úpravy výplní. Stanovuje individuální léčebný plán dentální hygieny a na jeho základě provádí konzervativní nechirurgickou terapii, a to iniciální, udržovací a podpůrnou antimikrobiální. Individuální léčebný plán dentální hygieny lze stanovit pouze v mezích individuálního léčebného postupu stanoveného zubním lékařem. Provádí neinvazivní aplikaci antiseptických, adstringentních a antibakteriálních léčivých přípravků supragingiválně i do subgingiválních prostor. Ohlazuje kořeny a provádí uzavřenou kyretáž. Zhotovuje studijní modely. Odstraňuje pigmentace profylaktickými materiály a speciálními přístroji. Informovuje ošetřujícího zubního lékaře o výsledcích ošetřování pacientů a doporučuje kontrolní vyšetření zubním lékařem nejdéle po 6 měsících. (mzcr.cz) (asociacedh.cz)

Činnost dentální hygienistky pod dohledem zubního lékaře je provádění činnosti zubní instrumentárky podle § 40. Aplikace povrchové anestézie pro povrchové znecitlivění dásní. Může měnit gumové příslušenství u fixních ortodontických aparátů. Provádí bělení zubů a obdobné estetické úpravy a doporučení ohledně individuálního domácího bělení zubů. Pod přímým vedením zubního lékaře může provádět pečetení físur. (mzcr.cz) (asociacedh.cz)

3.3.1 Hygiena dutiny ústní

Základem pro orální zdraví je pravidelná, a hlavně dobře prováděná ústní hygiena. Jedná se o soubor postupů, které jsou efektivní, šetrné a pro pacienty snadno pochopitelné. Základem je pravidelné odstraňování mikrobiálního povlaku tzn. zubního plaku ze zubů. Standardem dnešní doby je tuto činnost vykonávat jako první a poslední činnost v rámci dne, ale mnohem důležitější je kvalita samotného procesu. Na kvalitu se mnohdy nekladou příliš vysoké nároky. Zcela nezbytné je si uvědomit, že zubní plak lze odstranit pouze mechanicky zubním kartáčkem. Jelikož kartáček pokryje jen určitou část zubu, je nutno čištění doplnit o mezizubní kartáčky a dentální nit. (Smětalová, 2020)

Pomůcek pro správnou ústní hygienu existuje mnoho, ale je důležité vědět, jak si zuby správně čistit a jak o ně pečovat. Výběr správné pomůcky je pouze jeden z faktorů. Pacient se ve výběru pomůcek velmi těžko orientuje, proto je vhodné doporučení od

zubního lékaře či dentální hygienistky na základě vyšetření a individuální konzultace. Do pomůcek pro ústní hygienu řadíme manuální zubní kartáček, mezizubní kartáčky, jednosvazkové kartáčky, elektrické kartáčky, dentální nitě, flosspick, superfloss, gumová párátko, ústní sprchy, škrabky na jazyk, pasty, ústní vody a fluoridové gely. (Smětalová, 2020)

Manuální zubní kartáček

V dnešní době je na trhu mnoho zubních kartáčků a je těžké vybrat ten správný. Nelze obecně generalizovat, který kartáček je ten nejvhodnější. Výběr by měl záležet vždy na manuální zručnosti uživatele, anatomických specifikací a reflexů pacienta, stavu dutiny ústní, motivace uživatele a na mnoha dalších aspektech. Hlavice kartáčku by měla být malá. Je tvořena svazky nylonových nebo polyesterových vláken se zaoblenými konci. Nejvhodnější je tzv. multi-tufted osazení, ve kterém je asi 40 snopců uspořádáno s těsným odstupem ve 3-4 řadách. V dnešní době jsou doporučovány kartáčky měkké s rovným zástřihem štětin. Posouzení kvality čištění daným kartáčkem je možné až po důkladné instruktáži, a to pod vedením odborníka. Pro lepší motivaci pacienta si můžeme pomoci indikátorem zubního plaku. V minulosti doporučovaná doba dvou minut čištění se ukázala jako velmi zavádějící a nesprávná. Zuby se čistí, dokud není sklovina hladká. Základní orientační dělení manuálního zubního kartáčku je na kartáčky s rovně střiženými vlákny, kartáčky s kónickými, vlákny kartáčky s různě kříženými vlákny a další typy kartáčků. Výměna kartáčku by měla být provedena čtyřikrát ročně. Kartáček měníme častěji pokud je dotýčný nemocný nebo je kartáček mechanicky opotřebovaný. (Smětalová, 2020) (Mazánek a kol., 2014) (Kovařová a kol., 2017)

Mezizubní kartáčky

Pro efektivní ústní hygienu je mezizubní kartáček zcela nezbytný. Manuální kartáček mezizubní prostory nevyčistí, proto je nutné používat každý den i mezizubní kartáčky. Skládají se z nylonových vláken, která jsou uprostřed fixována k drátku a uspořádána do štětíčky kuželovitého nebo cylindrického tvaru. Zavedení kartáčku musí jít lehce ztuhla, aby dostatečně vyčistil mezizubní prostor. Naopak moc velká síla při zavedení by mohla narušit papilu. Existuje více velikostí mezizubních kartáčků. Jedna velikost většinou nestačí, proto je k dokonalé hygieně nutné pravidelné používání vícero velikostí. Při prvním použití může prostor lehce krváčet, proto je nutné za určitý čas kartáčky překalibrovat. Pacient nemusí odhadnout správnou velikost a může tak dojít

k poškození dásní nebo naopak k nedostatečnému vyčištění. Správnou velikost určí dentální hygienistka nebo zubní lékař. Vyhovující mezizubní kartáček by měl mít kvalitní a šetrné vlákno, stabilní drátek a mnoho velikostí, ale vždy záleží na stavu dutiny ústní. Velkou roli při používání kartáčku stanovuje správná technika. Špička kartáčku se přiloží do mezizubního prostoru pod sklonem 45° a lehce se zavibruje kartáčkem. Zasune se do půlky prostoru, a poté narovná, aby byl kolmo k ose zubů, poté se zasune celá jeho pracovní část a zase vytáhne. Stačí zavést pouze jednou, pokud je zvolena správná velikost. Používá se před nebo po vyčištění zubů manuálním kartáčkem. (Smětalová, 2020) (Mazánek a kol., 2014)

Jednosvazkový kartáček

Jednosvazkový kartáček je tvořen jedním či několika svazky vláken. Jde o jednu z nejlepších voleb pro efektivní čištění zubů a odstranění zubního plaku, protože umožňuje vyčistit každý zub zvlášť. Jednosvazkový kartáček je vhodný na dočišťování špatně přístupných míst. Především je určen pro pacienty, kteří zvládají komplexní čištění zubů. Technika může zpočátku vypadat složitě, proto je nezbytné, aby správnou techniku čištění učil odborník. Jednosvazkový kartáček se používá bez zubní pasty a je vhodný pro dočištění zubů po použití klasického kartáčku. Kartáček se přiloží do krčkové oblasti zubu, jemným tlakem a krouživými či vibračními pohyby čistí oblast sulcu. Doba čištění trvá o něco déle. Kartáček je přizpůsobený anatomii dásňové linie. (Smětalová, 2020) (Mazánek a kol., 2014)

Elektrické kartáčky

V dnešní době se začaly běžně používat i elektrické kartáčky, a to především z důvodu jednoduššího procesu čištění. Přesto je zcela dostačující zvládnutí správné techniky čištění zubů manuálním kartáčkem. Elektrické kartáčky mají za sebou dlouhý vývoj, a dnes již neplatí, že by si pacient tímto kartáčkem poškodil tvrdé zubní tkáň. V minulosti byl elektrický kartáček určen především pro hendikepované lidi. Dnes se elektrické kartáčky používají běžně a jsou doporučovány všem věkovým kategoriím. Na trhu se objevuje mnoho druhů, ale ne všechny jsou vyhovující. Se správným výběrem, by měl vždy pomoci odborník. (Smětalová, 2020) (Mazánek a kol., 2015)

První druh elektrických kartáčků je rotační zubní kartáček. Vykonává oscilačně rotační pohyb. Nesprávná manipulace může mechanicky poškodit sklovinu zubů a marginální gingivu. Další více oblíbený druh elektrického kartáčku je sonický kartáček.

Je vhodný i pro pacienty, kteří mají citlivé zuby. Mechanicky rozruší a odstraní plak, čistí pouze koncečky vláken, proto se musí dotýkat povrchu zubů i dásní. Vlákná kartáčku jsou různě střížená a nesmí se na něj tlačit. Správná technika čištění je přiložení kartáčku na rozhraní zubu a dásně pod úhlem 45° a pomalým pohybem přechází na další zuby v zubním oblouku. Tyto kartáčky nenahradí pacientovu práci, jen ji usnadní. Nezkracuje se ani doba čištění. (Smětalová, 2020) (Mazánek a kol., 2015)

Dentální nit

Dentální nit se používá k čištění dásňového sulcu mezizubních prostorů vyplněných interdentalní papilou. Dentální nitě mohou být voskované či nevoskované nebo napuštěné různými chemickými prostředky. Největší využití má například ve frontálním úseku a u různých anomálií v postavení zubů v zubním oblouku. Šetrné zvládnutí techniky použití dentální nitě pro efektivní výsledek je mnohdy obtížné. Při nesprávném použití dentální nitě může dojít k poškození papily. Pro správné použití je vhodné si vytvořit malý prostor mezi palcem a ukazováčkem. Toho se docílí, když se vytvoří smyčka velká na čtyři prsty. Nit se poté vede mezi palcem a ukazováčkem, a to s minimálním prostorem mezi prsty, což umožní lepší manipulaci. Protáhne se horizontálními pohyby skrz bod kontaktu a poté se nit přiloží na jednu plochu zubů od bodu kontaktu po sulcus a stíravými pohyby alespoň dvakrát se setře zubní plak. To samé se opakuje na druhou stranu. (Smětalová, 2020) (Mazánek a kol., 2014)

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Úvod do praktické části

V praktické části jsou uvedeny tři konkrétní ŠVP vybraných středních škol, ve kterých se zaměřujeme na oblast prevence proti onemocnění dutiny ústní. Podrobněji zkoumáme, zda jednotlivá ŠVP obsahují zmínku o prevenci proti zubnímu kazu či parodontopatii, popř. se daným tématem hlouběji nezabývají. K tomu je použita výzkumná metoda obsahové analýzy textu.

Pro první analýzu ŠVP jsme zvolili ŠVP Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové. Druhá analýza se týká ŠVP Střední zdravotnické školy v Hradci Králové. Třetí zkoumá ŠVP středního odborného učiliště SOŠ a SOU Městec Králové.

Po té školy, respektive jejich ŠVP porovnáváme. Porovnání je zaměřeno na výskyt tématu prevence či onemocnění dutiny ústní a výskyt dalších příbuzných témat.

Dále je sepsáno doporučení, jak téma prevence onemocnění dutiny ústní zapojit do ŠVP vybraných škol a připojeny návrhy, jak ho zařadit do výuky.

Dalším výstupem práce je vytvořený leták určený pro žáky středních škol. Leták obsahuje osm tipů, jak předejít onemocnění dutiny ústní.

4.1 Analýza školních vzdělávacích programů

V následující části jsou rozepsány ŠVP Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové, SZŠ a VOŠZ Hradec Králové a SOŠ a SOU Městec Králové. Je zde popsána obecná charakteristika ŠVP dané školy a následně je analýza ŠVP zaměřena na oblast prevence onemocnění dutiny ústní.

ŠVP Gymnázia J. K. Tyla v Hradci Králové

První ŠVP jsme si pro obsahovou analýzu textu vybrali Gymnázium J. K. Tyla. Tamější ŠVP je platné od roku 2017. Studenti mají možnost pouze denní formy studia, a to po dobu čtyř let. Hlavním cílem školy je poskytnout všeobecné vzdělání, rozvinout specifické dovednosti, které umožní absolventovi prosadit se v životě v naší zemi i v zahraničí. Filozofií školy je ctít základní hodnoty, svobodu a odpovědnost za sebe sama, toleranci a úctu k těm, kteří si ji zaslouží, rovnost příležitostí a solidaritu s těmi, kteří ji potřebují. Vyučování probíhá podle čtyřletého vzdělávacího programu se všeobecným zaměřením. Mezi dlouhodobé projekty školy patří adaptační kurz, lyžařský

kurz, sportovní kurz, zážitkový a vzdělávací historický kurz, kurz Moje škola, Matboj a Matematický orientáček. Škola také spolupracuje s partnerskými gymnázii v celé republice i v zahraničí. Dalšími partnery školy jsou Krajský úřad Královéhradeckého kraje, Magistrát města Hradce Králové, Občanské sdružení Vítěz, Školská rada Gymnázia J. K. Tyla, SCIO, mezinárodní cena vévody z Edinburghu (DofE), VOŠZ a SZŠ Hradec Králové, SOŠ veterinární Hradec Králové, mezinárodní nezisková společnost AFS ČR. (gjkt.cz)

Charakteristika ŠVP

Vyučování na gymnáziu J. K. Tyla probíhá podle čtyřletého vzdělávacího programu se všeobecným zaměřením a ŠVP je postaven na třech základních pilířích a tím je informace, komunikace a aplikace. (gjkt.cz)

Základní teze vedou k naplnění klíčových kompetencí dle požadavků RVP. V procesu edukace se upřednostňuje všeobecné vzdělání. Smyslem je posilovat v žácích to, v čem jsou dobří. Učení je autentické a individuální. Žák si sám nastaví vlastní vzdělávací cesty. Škola prosazuje konstruktivní přístup k výuce. Obsah vzdělávání jednotlivých předmětů je rozpracován do standardů tak, aby žáci věděli, co mají znát, jakým způsobem se znalostmi pracovat a do jaké míry to žák zvládl. Škola hodnotí žáky v procentech. (gjkt.cz)

Učební osnovy

V této části se práce zaměřujeme na obsah jednotlivých předmětů právě z hlediska toho, zda se v nich nevyskytuje téma prevence onemocnění dutiny ústní.

Žáci mají v průběhu studia předměty anglický jazyk, biologie, český jazyk a literatura, dějepis, estetická výchova hudební, estetická výchova výtvarná, fyzika, chemie, informační a výpočetní technika, matematika, tělesná výchova, základy společenských věd a zeměpis. (gjkt.cz)

V učebních osnovách se nenachází téma prevence onemocnění dutiny ústní. Do předmětu biologie jsou zařazena průřezová témata člověk a příroda, člověk a zdraví a environmentální výchova. První část výuky obsahuje základní informace z oboru, aby žáci pochopili principy fungování živé přírody, vztahy mezi organismy a vztahy mezi organismy a prostředím. Ve druhé části výuky (volitelná) se žáci věnují všem hlavním tématům oboru, ve větším rozsahu a s důrazem na samostatnou práci. Pro nalezení

konkrétního tématu např. dutina ústní, prevence bychom museli nahlédnout do doporučovaných učebnic biologie a vyhledat to přímo v nich.

ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové

Zdravotnická škola Hradec Králové nabízí obory asistent zubního technika, zdravotnické lyceum, praktická sestra a laboratorní asistent. U každého oboru, co škola nabízí, jsme analyzovali učební osnovy a zkoumali jsme, zda se v osnovách nachází téma onemocnění dutiny ústní.

Charakteristika školy

SZŠ a VOŠZ Hradec Králové připravuje své absolventy pro práci ve zdravotnictví. Škola má profesionální pedagogy a spolupracuje se špičkovými pracovišti a odborníky pro zajištění odborné přípravy. Vizi školy je vychovat kvalitního zdravotníka. Značka školy je ZSHK. „Z“ jako zdraví je nejvyšší hodnotou, „S“ jako spolupráce uvnitř školy, s odbornými pracovišti a s komunitou, „H“ jako hledání cesty i v situacích, které se jeví bezvýchodnými, „K“ jako komplexní a profesionální přístup pro školu je samozřejmostí. Škola je konkurenceschopná a má stabilní místo ve zdravotnickém vzdělávání a garantuje kvalitní výuku provázanou s praxí. (zshk.cz)

Charakteristika ŠVP

Prioritou školy v oblasti výchovy a vzdělávání je klást důraz na praktickou odbornou výuku (v učebnách i formou odborné praxe) při přípravě žáků pro výkon povolání. Škola klade důraz na rozvoj komunikačních dovedností žáků a na prevenci sociálně patologických jevů. Učitelé využívají dohodnuté výchovně vzdělávací strategie ve výuce a také mimo výuku. Dále dbají na rozvoj všech klíčových kompetencí žáků a k jejich dosahování uplatňují metody práce dle svých individuální zkušeností a možností. (zshk.cz)

Studium je čtyřleté denní studium a struktura obsahu výuky vyjádřena učebním plánem. Zahrnuje všeobecně vzdělávací a odborné učivo. Průřezová témata jsou občan v demokratické společnosti, člověk a životní prostředí, člověk a svět práce, informační a komunikační technologie. Způsob klasifikace žáků je buď pomocí stupnice 1-5 nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace. (zshk.cz)

Analýza učebních plánů jednotlivých oborů

Na základě naší analýzy učebních plánů jednotlivých učebních oborů jsme vytvořili pro každý obor vždy tabulku, které podává přehled předmětů obsahujících spojitost s tématem prevence onemocnění dutiny ústní.

Asistent zubního technika

V 1. ročníku oboru asistent zubního technika u předmětu německý jazyk se žáci setkávají s tématem lidské tělo, které podrobně popisuje návštěvu lékaře, základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčbu chřipky. Předmět somatologie nabízí témata zubní tkáň, stavba a funkce jednotlivých úseků trávicího traktu, dutina ústní, mléčný a stálý chrup.

V předmětu veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví ve 2. ročníku se vyskytují témata preventivní prohlídky hrazené zdravotní pojišťovnou, primární, sekundární a terciární prevence u žen a mužů, hygiena tělesná a dentální, dentální hygiena.

Téma lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce je v ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové zmíněno ve 3. ročníku u předmětu anglický jazyk a u předmětu stomatologie se nachází témata chrup, popis zubu a stavba zubu, hygiena dutiny ústní a zubních náhrad, metody ústní hygieny a zubní kaz.

V posledním 4. ročníku se u předmětu anglický jazyk žáci střetnou s tématy lidské tělo, konkrétněji části lidského těla, systémy a jejich funkce, zub, stavba zubu a ústní hygiena. U předmětu německý jazyk jsou témata zdraví a nemoc, onemocnění, příznaky, léčba, prevence, zdravotnické profese, typy oddělení, profesí, vzdělání, lidské tělo, přesněji části těla, systémy a jejich funkce, stavba zubu a ústní hygiena. U předmětu stomatologie se nachází téma parodontologie (viz tab. 1).

Tabulka 1: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové oboru asistent zubního technika

SZŠ a VOŠZ Hradec Králové	Asistent zubního technika			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Anglický jazyk	X	X	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce zub, stavba zubu, ústní hygiena
Německý jazyk	lidské tělo, návštěva lékaře - základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky	X	X	zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence zdravotnické profese - typy oddělení, profese, vzdělání lidské tělo - části těla, systémy a jejich funkce stavba zubu, ústní hygiena
Somatologie	zubní tkáň stavba a funkce jednotlivých úseků trávicího traktu dutina ústní, mléčný chrup a stálý chrup	X	X	X
Stomatologie	X	X	chrup, popis zubu a stavba zubu hygiena dutiny ústní a zubních náhrad - metody ústní hygieny zubní kaz	parodontologie
Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví	X	preventivní prohlídky hrazené zdravotní pojišťovnou primární, sekundární a terciární prevence u žen a mužů Hygiena tělesná a dentální dentální hygiena	X	X

Zdravotnické lyceum

Žáci oboru zdravotnické lyceum se setkávají v 1. ročníku s jediným tématem ze všech předmětů u předmětu německý jazyk, a to lidské tělo, konkrétněji návštěva lékaře, základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky.

Ve 2. ročníku se u předmětu ochrana a podpora zdraví nachází témata zdraví a nemoc, preventivní lékařská péče a hygiena a její složky jako součást péče o zdraví. Předmět základy klinických oborů nabízí témata složky hygienické péče, prevence nemoci (primární, sekundární, terciární). Poslední předmět, u kterého se žáci setkají s tématem hlavová část trávicí trubice je somatologie.

U předmětu anglický jazyk ve 3. ročníku se nachází téma lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce. Předmět psychologie a komunikace uvádí téma zdraví a nemoc. Žáci se střetnou s tématy dentální hygiena a preventivní stomatologické prohlídky v předmětu ošetrovatelský edukační seminář.

ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové uvádí ve 4. ročníku témata lidské tělo, konkrétně části lidského těla, systémy a jejich funkce, zdraví a nemoc, onemocnění, příznaky, léčba, prevence u předmětu anglický jazyk. Obdobná témata se vyskytují u předmětu německý jazyk, a to zdraví a nemoc, onemocnění, příznaky, léčba, prevence dále lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce, zdravotnické profese, typy, oddělení profesí, vzdělání (viz tab. 2).

Tabulka 2: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové oboru zdravotnické lyceum

SZŠ a VOŠZ Hradec Králové	Zdravotnické lyceum			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Anglický jazyk	X	X	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence
Německý jazyk	lidské tělo, návštěva lékaře - základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky	X	X	zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence zdravotnické profese - typy oddělení, profesí, vzdělání lidské tělo - části těla, systémy a jejich funkce
Ochrana a podpora zdraví	X	zdraví a nemoc preventivní lékařská péče hygiena a její složky jako součást péče o zdraví	X	X
Základy klinických oborů	X	složky hygienické péče prevence nemoci (primární, sekundární, terciární)	X	X
Somatologie	X	hlavová část trávicí trubice	X	X
Psychologie a komunikace	X	X	zdraví a nemoc	X
Ošetrovatelský edukační seminář	X	X	dentální hygiena preventivní stomatologické prohlídky	X

Praktická sestra

Žáci oboru praktická sestra se setkávají s tématem lidské tělo, návštěva lékaře, základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky u předmětu německý jazyk v 1. ročníku. Další témata v ročníku jsou druhy prevence, dentální hygiena u předmětu ochrana a podpora veřejného zdraví. Předmět somatologie nabízí téma hlavová část trávicí trubice. Téma hygienické návyky se nachází u předmětu všeobecná ošetrovatelská péče.

Ve 2. ročníku se vyskytuje téma prevence nemocí, primární, sekundární a terciární u předmětu klinická propedeutika. Téma úlohy hygieny v primární prevenci se nalézá u předmětu základy mikrobiologie, imunologie, epidemiologie a hygieny.

Téma lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce je v předmětu anglický jazyk ve 3. ročníku. Žáci se setkají s tématem hygienická péče u předmětu ošetřování nemocných a tématem zdraví a nemoc u předmětu psychologie a komunikace.

ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové uvádí ve 4. ročníku témata lidské tělo, konkrétně části lidského těla, systémy a jejich funkce, zdraví a nemoc, onemocnění, příznaky, léčba prevence u předmětu anglický jazyk. Podobná témata jsou u předmětu německý jazyk, a to lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce, zdraví a nemoc, onemocnění, příznaky, léčba prevence, zdravotnické profese, typy oddělení, profesí, vzdělání. U předmětu všeobecná ošetrovatelská péče nalezneme témata úrazy zubů a čelisti, zánětlivá onemocnění, edukace předškoláka o prevenci zubního kazu. Dále je téma preventivní prohlídky u předmětu ošetrovatelství v pediatrii. U předmětu ošetřování nemocných je téma hygienická péče a téma hlavová část trávicí trubice je u předmětu seminář ze somatologie (viz tab. 3).

Tabulka 3: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové oboru praktická sestra

SZŠ a VOŠZ Hradec Králové	Praktická sestra			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Anglický jazyk	X	X	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence
Německý jazyk	lidské tělo, návštěva lékaře - základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky	X	X	zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence zdravotnické profese - typy oddělení, profese, vzdělání lidské tělo - části těla, systémy a jejich funkce
Klinická propedeutika	X	prevence nemoci, primární, sekundární a terciální	X	X
Ochrana a podpora veřejného zdraví	druhy prevence			
	dentální hygiena	X	X	X
Somatologie	hlavová část trávicí trubice	X	X	X
Základy mikrobiologie, imunologie, epidemiologie a hygieny	X	úloha hygieny v primární prevenci	X	X
Všeobecná ošetrovatelská péče	význam, hygienické návyky	X	X	úrazy zubů a čelisti - zánětlivá onemocnění edukace předškoláka o prevenci zubního kazu
Ošetrovatelství v pediatrii	X	X	X	preventivní prohlídky
Ošetřování nemocných	X	X	hygienická péče	hygienická péče
Psychologie a komunikace	X	X	zdraví a nemoc	X
Seminář ze somatologie	X	X	X	hlavová část trávicí trubice

Laboratorní asistent

U oboru laboratorní asistent se žáci setkávají s tématem zdraví u anglického jazyka v 1. ročníku. Předmět německý jazyk nabízí téma lidské tělo, návštěva lékaře, základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky. Dále se vyskytuje u předmětu veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví témata pohyb a zdraví, primární, sekundární a terciální prevence a dentální hygiena.

V ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové se u oboru laboratorní asistent ve 2. ročníku nenachází žádné téma spojené s prevencí onemocnění dutiny ústní.

Předmět anglický jazyk nabízí ve 3. ročníku téma lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce.

Ve 4. ročníku se objevují témata lidské tělo, konkrétně části lidského těla, systémy a jejich funkce, zdraví a nemoc, onemocnění, příznaky, léčba prevence u předmětu anglický jazyk. U předmětu německý jazyk se objevují stejná témata lidské tělo, přesněji části lidského těla, systémy a jejich funkce, zdraví a nemoc, onemocnění příznaky, léčba prevence, zdravotnické profese, typy oddělení, profesí, vzdělání (viz tab. 4)

Tabulka 4: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové oboru laboratorní asistent

SZŠ a VOŠZ Hradec Králové	Laboratorní asistent			
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Anglický jazyk	zdraví	X	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce	lidské tělo – části lidského těla, systémy a jejich funkce zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence
Německý jazyk	lidské tělo, návštěva lékaře - základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky	X	X	zdraví a nemoc - onemocnění, příznaky, léčba, prevence zdravotnické profese - typy oddělení, profesí, vzdělání lidské tělo - části těla, systémy a jejich funkce
Veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví	pohyb a zdraví primární, sekundární a terciální prevence dentální hygiena	X	X	X

ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové

Škola nabízí obory kuchař-číšník, cukrář, zahradník, ošetřovatel, prodavač květin-florista, opravář zemědělských strojů, stravovací a ubytovací služby a opravářské práce.

Analýza učebních plánů jednotlivých oborů

Na základě naší analýzy učebních plánů jednotlivých učebních oborů jsme vytvořili pro každý obor vždy tabulku, která podává přehled předmětů obsahujících spojitost s tématem prevence onemocnění dutiny ústní.

Kuchař-číšník

ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru kuchař-číšník obsahuje témata zdraví, biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav, prevence úrazů a nemoci u předmětu tělesná výchova v 1. ročníku. Témata biologie člověka, zdraví a nemoc se nachází u předmětu základy ekologie.

Předmět anglický jazyk ve 2. ročníku nabízí témata zdraví a nemoci, slovní zásoba se týká částí lidského těla, nemoci a domácí léčby. Dále se ve stejném ročníku vyskytuje téma zdraví a nemoc, základy hygieny u předmětu přírodověda. Žáci se setkají s tématy zdraví a nemoc, biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav u předmětu tělesná výchova.

Ve 3. ročníku se vyskytuje téma trávicí ústrojí u předmětu potraviny a výživa. U předmětu tělesná výchova nalezneme témata zdraví a nemoc, biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav (viz tab. 5).

Tabulka 5: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru kuchař-číšník

SOŠ a SOU Městec Králové	Kuchař - číšník		
	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Anglický jazyk	X	zdraví a nemoci: slovní zásoba – části lidského těla	X
		nemoci, domácí léčba	
Přírodověda	X	zdraví a nemoc: základy hygieny	X
Tělesná výchova	zdraví	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	biologie člověka, stavba a funkce - orgánových soustav
		zdraví a nemoc	zdraví a nemoc
	prevence úrazů a nemocí biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav		
Potraviny a výživa	X	X	trávicí ústrojí
Základy ekologie	biologie člověka	X	X
	zdraví a nemoc		

Cukrář

Žáci oboru cukrář se setkají s tématy zdraví, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav, prevence úrazů a nemoci u předmětu tělesná výchova. Dále se v 1. ročníku nachází téma výživa, trávení a trávicí ústrojí u předmětu suroviny. Předmět základy ekologie nabízí témata zdraví a nemoc, biologie člověka.

ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové poskytuje žákům témata zdraví a nemoci, slovní zásoba se týká konkrétně částí lidského těla, nemoci, domácí léčby u předmětu anglický jazyk ve 2. ročníku. Předmět tělesná výchova vysvětluje témata zdraví a nemoc, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav.

Ve 3. ročníku jsou obsažena témata zdraví a nemoc, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav u předmětu tělesná výchova. Dále se vyskytuje téma zdraví u předmětu německý jazyk (viz tab. 6).

Tabulka 6: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru cukrář

SOŠ a SOU Městec Králové	Cukrář		
	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Anglický jazyk	X	zdraví a nemoci: slovní zásoba – části lidského těla	X
		nemoci, domácí léčba	
Německý jazyk	X	X	zdraví
Tělesná výchova	zdraví	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	biologie člověka, stavba a funkce - orgánových soustav
	prevence úrazů a nemoci biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	zdraví a nemoc	zdraví a nemoc
Suroviny	výživa: trávení a trávicí ústrojí	X	X
Základy ekologie	biologie člověka	X	X
	zdraví a nemoc		

Ošetřovatel

Žáci oboru ošetřovatel se setkávají v 1. ročníku s tématem hygiena v prostředí sociálních zařízení, hygienické předpisy, všeobecná a komunální hygiena u předmětu základy hygieny a epidemiologie. Předmět klinická propedeutika nabízí téma trávící trakt a téma hygiena nemocného je u předmětu ošetřovatelská péče. U předmětu odborný výcvik nalezneme téma hygienická péče a témata biologie člověka a zdraví a nemoc jsou u předmětu základy ekologie. Předmět tělesná výchova obsahuje témata zdraví, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav, prevence úrazů a nemoci.

Ve 2. ročníku ŠVP SOŠ a SOU oboru ošetřovatel uvádí témata zdraví a nemoc, slovní zásoba se týká konkrétně částí lidského těla, nemocí a domácí léčby u předmětu anglický jazyk. Témata dutina ústní, slinné žlázy, zuby jsou u předmětu somatologie. Předmět tělesná výchova ve 2. ročníku popisuje témata zdraví a nemoc, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav.

Předmět německý jazyk nabízí téma zdraví ve 3. ročníku. Témata zdraví a nemoc, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav jsou vysvětlena u předmětu tělesná výchova. U předmětu přírodověda nalezneme téma zdraví a nemoc, základy hygieny (viz tab. 7).

Tabulka 7: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru ošetrovatel

SOŠ a SOU Městec Králové	Ošetrovatel		
	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Anglický jazyk	X	zdraví a nemoci: slovní zásoba – části lidského těla nemoci, domácí léčba	X
Německý jazyk	X	X	zdraví
Přírodověda	X	X	zdraví a nemoc: základy hygieny
Tělesná výchova	zdraví	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	biologie člověka, stavba a funkce - orgánových soustav
	prevence úrazů a nemocí	zdraví a nemoc	zdraví a nemoc
	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav		
Základy hygieny a epidemiologie	hygiena v prostředí sociálních zařízení, hygienické předpisy, všeobecná a komunální hygiena	X	X
Somatologie	X	dutina ústní, slinné žlázy, zuby	X
Klinická propedeutika	trávicí ústrojí	X	X
Ošetrovatelská péče	hygiena nemocného	X	X
Odborný výcvik	hygienická péče	X	X
Základy ekologie	biologie člověka	X	X
	zdraví a nemoc		

Zahradník

V 1. ročníku oboru zahradník se nachází téma biologie člověka, zdraví a nemoc u předmětu základy ekologie. Předmět tělesná výchova vysvětluje témata zdraví, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav, prevence úrazů a nemoci.

Žáci se setkají ve 2. ročníku s tématy zdraví a nemoci, slovní zásoba týkající se konkrétně částí lidského těla u předmětů anglický jazyk. Předmět přírodověda nabízí téma zdraví a nemoc, základy hygieny. Témata zdraví a nemoc, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav jsou obsažena u předmětu tělesná výchova.

Předmět německý jazyk obsahuje téma zdraví ve 3. ročníku. Stejná témata jako v přechozím ročníku zdraví a nemoc, biologie člověka stavba a funkce orgánových soustav jsou u předmětu tělesná výchova (viz tab. 8).

Tabulka 8: Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru ošetřovatel

SOŠ a SOU Městec Králové	Zahradník		
	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Anglický jazyk	X	zdraví a nemoci: slovní zásoba – části lidského těla nemoci, domácí léčba	X
Německý jazyk	X	X	zdraví
Přírodověda	X	zdraví a nemoc: základy hygieny	X
Tělesná výchova	zdraví	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	biologie člověka, stavba a funkce - orgánových soustav
	prevence úrazů a nemocí biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	zdraví a nemoc	zdraví a nemoc
Základy ekologie	biologie člověka	X	X
	zdraví a nemoc		

Opravářské práce

Žáci oboru opravářské práce se setkávají s tématy zdraví a nemoc, biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav u předmětu tělesná výchova ve všech třech ročnících.

Navíc v 1. ročníku je téma prevence úrazů a nemocí (viz tab. 9).

Tabulka 9 Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru opravářské práce

SOŠ a SOU Městec Králové	Opravářské práce		
	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Tělesná výchova	zdraví a nemoc	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	biologie člověka, stavba a funkce - orgánových soustav
	prevence úrazů a nemocí	zdraví a nemoc	zdraví a nemoc
	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav		

Stravovací a ubytovací služby

V ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru stravovací a ubytovací služby se nachází témata zdraví a nemoc, biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav u předmětu tělesná výchova ve všech ročnících.

V 1. ročníku je navíc téma prevence úrazů a nemocí.

Téma trávicí ústrojí se nachází u předmětu potraviny a výživa ve 3. ročníku (viz tab. 10).

Tabulka 10 Přehled obsažených témat u jednotlivých předmětů v ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové oboru stravovací a ubytovací služby

SOŠ a SOU Městec Králové	Stravovací a ubytovací služby		
	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Tělesná výchova	zdraví a nemoc	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav	biologie člověka, stavba a funkce - orgánových soustav
	prevence úrazů a nemocí	zdraví a nemoc	zdraví a nemoc
	biologie člověka, stavba a funkce orgánových soustav		
Potraviny a výživa	X	X	trávicí ústrojí

4.2 Porovnání ŠVP vybraných škol

Na základě provedených analýz ŠVP konkrétních škol se nyní soustředíme na jejich porovnání a zaměřujeme se na obsažená témata v ŠVP. Nejvíce obecné téma, které se nachází ve všech učebních osnovách každého oboru na všech školách, je „zdraví“ a „zdraví a nemoc“. Téma není obsaženo pouze v ŠVP Gymnázia J. K. Tyla. Téma je na SOŠ a SOU Městec Králové v předmětech anglický jazyk, německý jazyk, základy ekologie, tělesná výchova a přírodověda u všech oborů co škola nabízí. Na SZŠ a VOŠZ Hradec Králové se téma „zdraví“ vyskytuje v předmětech anglický jazyk, německý jazyk, ochrana a podpora zdraví, psychologie a komunikace u všech oborů, které na škole jsou.

Další téma, které je obsažené v učebních osnovách je „lidské tělo, návštěva lékaře, základní části lidského těla, běžné nemoci a jejich příznaky, léčba chřipky“. Téma se nachází u všech oborů SZŠ a VOŠZ Hradec Králové a je u předmětů anglický jazyk a německý jazyk. Obdobné téma „zdraví a nemoc: části lidského těla“ se vyskytuje u oborů cukrář, kuchař-číšník, zahradník a ošetřovatel na SOŠ a SOU Městec Králové. Téma je u předmětu anglický jazyk.

Téma „prevence“ a „preventivní prohlídky“ je obsaženo opět u všech oborů na SZŠ a VOŠZ Hradec Králové. Nejvíce je u oborů zdravotnické lyceum a praktická sestra. Přesněji u předmětů německý jazyk, veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví, ochrana a podpora zdraví, základy klinických oborů, ošetřovatelský edukační seminář, klinická propedeutika, základy mikrobiologie, imunologie, epidemiologie a hygieny. Téma prevence úrazů nemoci se vyskytuje na SOŠ a SOU Městec Králové v předmětu tělesná výchova v 1. ročníku u oborů cukrář, zahradník, kuchař-číšník, ošetřovatel, opravářské práce, stravovací a ubytovací služby.

V ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové je obsaženo téma zdravotnické profese, typy oddělení, profesí, vzdělání u všech oborů, co škola nabízí. Konkrétně se vyskytuje u předmětu německý jazyk ve 4. ročníku. V ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové a v ŠVP Gymnázia J. K. Tyla není toto téma uvedeno.

Podobná témata v odkazu s tématem hygiena se nachází u různých předmětů a oborů v odlišných ročnících. V ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové je téma hygiena tělesná a dentální u oboru asistent zubního technika v předmětu veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví ve 2. ročníku. Obor zdravotnické lyceum obsahuje téma hygiena a její složky jako součást péče o zdraví v předmětu ochrana a podpora zdraví a téma

složky hygienické péče je v předmětu základy klinických oborů ve 2. ročníku. U oboru praktická sestra se vyskytují téma hygienické návyky v předmětu všeobecná ošetrovatelská péče v 1. ročníku, téma úloha hygieny v primární prevenci v předmětu základy mikrobiologie, imunologie, epidemiologie a hygieny ve 2. ročníku. Předmět ošetřování nemocných nabízí téma hygienická péče ve 3. i 4. ročníku. V ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové u oboru ošetrovatel se popisuje téma hygiena nemocného v předmětu ošetrovatelská péče, téma hygienická péče v předmětu odborný výcvik a téma hygiena v prostředí sociálních zařízení, hygienické předpisy, všeobecná a komunální hygiena v předmětu základy hygieny a epidemiologie. Vše je obsaženo v 1. ročníku.

Téma trávící trakt či hlavová část trávící trubice je obsaženo v ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové u oborů asistent zubního technika, praktická sestra, zdravotnické lyceum převážně v 1. a 2. ročníků u předmětu somatologie. V ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové se objevuje téma trávení a trávící ústrojí u oboru cukrář, ošetrovatel, kuchař-číšník, stravovací a ubytovací služby u předmětů potraviny a výživa, klinická propedeutika a suroviny. Každý obor se o tomto tématu učí v odlišných ročnících.

Předešlá témata jsou spíše obecná a pro přesné definování obsahu tématu prevence onemocnění dutiny ústní bychom museli zanalyzovat doporučené učební materiály. Následně porovnáváme témata v těsné souvislosti s tématem prevence onemocnění dutiny ústní. Následně jsou popsány obory a témata obsažená v učebních osnovách jednotlivých ročnících.

V ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové se u oboru asistent zubního technika žáci setkají s tématy zubní tkáň, dutina ústní, mléčný a stálý chrup v předmětu somatologie v 1. ročníku. Předmět veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví poukazuje na téma dentální hygiena ve 2. ročníku. Nejvíce obsáhlý předmět s tématem prevence onemocnění dutiny ústní je předmět stomatologie a popisuje témata chrup, popis zubu a stavba zubu, hygiena dutiny ústní a zubních náhrad, metody ústní hygieny a zubní kaz. Ve 4. ročníku je v předmětu německý jazyk téma stavba zubu, ústní hygiena a v předmětu stomatologie je téma parodontologie.

Obor zdravotnické lyceum obsahuje méně témat s tématem prevence onemocnění dutiny ústní. Jediná zmínka o tématu dentální hygiena a preventivní stomatologické prohlídky je u předmětu ošetrovatelský edukační seminář ve 3. ročníku.

Obor praktická sestra nabízí téma dentální hygiena v předmětu ochrana a podpora veřejného zdraví v 1. ročníku. Předmět všeobecná ošetrovatelská péče ve 4. ročníku poukazuje na témata úrazy zubů a čelisti, zánětlivá onemocnění a edukace předškoláka o prevenci zubního kazu.

V 1. ročníku oboru laboratorní asistent nalezneme téma dentální hygiena u předmětu veřejné zdravotnictví a výchova ke zdraví.

V ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové u oboru ošetrovatel se vyskytuje téma dutina ústní, slinné žlázy, zuby v předmětu somatologie ve 2. ročníku. Jiné obory na této škole neobsahují témata, kde je uvedeno téma prevence onemocnění dutiny ústní.

Pro podrobnější informace, kde se vyskytuje téma prevence onemocnění dutiny ústní, by bylo dobré provést ještě obsahovou analýzu příslušných učebnic pro příslušné obory dané školy. To už není cílem této práce.

4.3 Doporučení pro zařazení tématu prevence onemocnění dutiny ústní do ŠVP

Doporučení pro zařazení tématu prevence onemocnění dutiny ústní do ŠVP nelze definovat obecně pro všechny školy. Každá škola má téma prevence onemocnění dutiny ústní obsažené v učebních osnovách v různých předmětech, na různých úrovních a do různé hloubky, či naopak se v osnovách toto téma vůbec nevyskytuje. Dále proto uvádíme naše doporučení nejen kam do ŠVP téma zařadit, ale také navrhuje i možné způsoby, jak s tématem ve výuce pracovat.

Jelikož ŠVP Gymnázia J. K. Tyla neobsahuje téma prevence onemocnění dutiny ústní, doporučujeme toto téma zařadit do předmětu biologie, přesněji k tématu trávící trakt. Ve výuce pak vyučující může pustit motivační video zaměřené na správnou techniku čištění zubů či připravit zajímavý pracovní list o stavbě zubu a onemocnění dutiny ústní. Další varianta, jak téma prevence onemocnění dutiny ústní implementovat do výuky by mohla být zajištěná přednáška buď od studentů dentální hygieny, kteří mají povinnou edukaci ve školách, nebo od dentálních hygienistek. Přednáška může být vytvořena pouze pro jednu třídu na jednu vyučovací hodinu nebo se mohou spojit třídy dohromady a vytvořit vyučovací blok.

Pro ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové není podle našeho názoru potřeba větších změn k zařazení tématu prevence onemocnění dutiny ústní. Samostatné ŠVP obsahuje dostatek témat o prevenci onemocnění dutiny ústní. Vyučující může výuku udělat zajímavější a poprosit žáky, ať si např. donesou své pomůcky na čištění zubů a mohou společně aplikovat nácvik správného čištění zubů. Obáváme se, že na praktický nácvik není ve vyučovací hodině dostatek času. Vyučující nemusí mít dostatek znalostí pro praktický nácvik správné techniky čištění, proto navrhuje např. odbornou přednášku od studentů lékařské fakulty oboru zubní lékařství či studentů dentální hygieny. Škola může vytvořit např. edukační leták či brožuru a nechat ji volně dostupnou pro všechny žáky školy.

U ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové doporučujeme zařadit téma např. správné techniky čištění zubů, onemocnění dutiny ústní do předmětu tělesná výchova nebo anglický jazyk, kde se téma okrajově nachází. Jelikož se jedná o odborné učiliště, žáci jsou vedeni k praktické výuce, proto doporučujeme zařadit téma prevence onemocnění dutiny ústní ve spojitosti s přednáškou či odbornou exkurzí. Přednášku mohou provést studenti dentální hygieny či zubního lékařství, která by byla zaměřena na onemocnění

dutiny ústní a správnou techniku čištění. Exkurzi mohou žáci absolvovat např. v rámci předmětu tělesná výchova a jít se podívat do stomatologické ordinace. Domníváme se, že není snadné domluvit přednášku či exkurzi v odborném stomatologickém prostředí, proto navrhujeme variantu odborných videí o správné technice čištění zubů zapojených do výuky. Vyučující může pustit žákům video se správnou technikou čištění zubů.

4.4 Leták

Jedním z cílů práce bylo vytvořit informační leták pro žáky středních škol, který je zaměřený na prevenci onemocnění dutiny ústní. Na základě analýzy ŠVP a našich odborných znalostí jsme zohlednili výskyt tématu prevence onemocnění dutiny ústní a následně zhotovili leták.

Jedná se o oboustranný leták. V úvodu obsahuje základní informaci, k čemu leták slouží. Dále obsahuje osm tipů, jak udržet zdravou dutinu ústní. Na každé straně jsou čtyři tipy. Každý bod obsahuje krátké textové pole, kde je popis tipu v několika větách. Vedle textového pole se nachází příslušný obrázek. Leták informuje o správných pomůckách pro individuální ústní hygienu jako je manuální a elektrický kartáček, mezizubní kartáčky, jednosvazkový kartáček a zubní nit. Dále poukazuje na důležitost pravidelných prohlídek u zubního lékaře a dentální hygienistky. Zdůrazňuje důležitost zdravého stravování, konzumaci vody a omezení sladkých nápojů a potravin.

Leták zde předkládáme v podobě, v jaké bychom ho doporučili dodat do škol. Vyučující může rozdat leták při výuce s podobným tématem nebo škola může umístit leták na nástěnku či jiná informační místa přístupná pro žáky apod. To by záleželo na konkrétní škole a jejich možnostech (viz obrázek č. 1).

ZDRAVÁ DUTINA ÚSTNÍ

Zdravá dutina ústní je klíčem k celkovému zdraví a pohodě. **Správná péče o zuby a dásně** nejen zajišťuje krásný úsměv, ale také předchází řadě zdravotních problémů. V tomto letáku vám přinášíme **8 jednoduchých tipů**, jak udržet svou dutinu ústní v nejlepší kondici. Dodržováním těchto rad **můžete předejít zubnímu kazu, onemocněním dásní a dalším komplikacím.**

05

V rámci prevence je vhodné navštěvovat zubního lékaře **1x za rok** a dentální hygienistku **2x za rok**.

01

Nejdůležitější v prevenci proti zubnímu kazu a jiným onemocněním dutiny ústní je **pravidelné a správné odstraňování zubního mikrobiálního povlaku** manuálním či elektrickým kartáčkem.

06

Vhodné je upravit své stravovací návyky. Omezit konzumaci sladkého. Naopak jíst víc potravin bohatých na **vápník, hořčík a fosfor**.

02

Pravidelné odstraňování zubního mikrobiálního povlaku je nutné i z mezizubních prostorů, proto je nutné **1x za den** používat správnou velikost **mezizubních kartáčků**.

07

Nevhodná je konzumace sladkých nápojů, proto je nutné pít **hodně vody**.

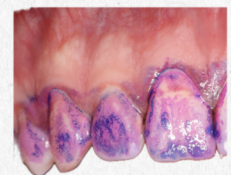
03

Pravidelně se musí dočistit i špatně dostupná místa a to pomocí **jednosvazkového kartáčku** a **zubní nitě**.

08

Pro kontrolu správné techniky čištění zubů můžete využít speciální **tablety na indikaci plaku**.

04

Pozitivní vliv na chrup má **fluorid sodný**. Nachází se v zubních pastách nebo fluoridových gelech.

Obrázek č. 1 Informační leták pro žáky SŠ

5 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo porovnání ŠVP na vybraných školách v oblasti tématu prevence onemocnění dutiny ústní. V teoretické části jsme se zaměřili na pedagogické dokumenty přesněji RVP a ŠVP vybraných škol. Dále se v teoretické části zabýváme onemocněním dutiny ústní a jeho prevencí, uvádíme vhodné pomůcky pro individuální ústní hygienu a zmiňujeme i profesi dentální hygienistky jako důležitou součást v prevenci onemocnění dutiny ústní.

Praktická část se týká převážně porovnání ŠVP vybraných škol v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní. Pomocí obsahové analýzy ŠVP vybraných škol jsme zjistili kde se v nich téma prevence onemocnění dutiny ústní nachází. Porovnávali jsme ŠVP Gymnázia J. K. Tyla, ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové a ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové. V ŠVP gymnázia J. K. Tyla nebyla nalezena žádná zmínka o tématu prevence onemocnění dutiny ústní. V kapitole doporučení jsme sepsali užitečné rady a kroky, které by škola mohla v budoucnosti uskutečnit z hlediska zařazení tématu prevence onemocnění dutiny ústní do ŠVP i do výuky. V ŠVP SZŠ a VOŠZ Hradec Králové bylo nalezeno hodně odkazů k tématu prevence onemocnění dutiny ústní. Nejvíce bylo téma zmíněno u oboru asistent zubního technika a praktická sestra, poté u oboru zdravotnické lyceum a laboratorní asistent. Domníváme se, že žáci na této škole dostávají plnohodnotné informace o tématu prevence onemocnění dutiny ústní. V ŠVP SOŠ a SOU Městec Králové byla nalezena pouze jedna relace s tématem, a to u oboru ošetřovatel. Ostatní obory obsahují velmi obecná témata např. zdraví a nemoc, biologie člověka a nelze určit, zda se ve výuce nachází přímo téma prevence onemocnění dutiny ústní.

V kapitole 4.3 Doporučení pro zařazení tématu prevence onemocnění dutiny ústní do ŠVP jsou sepsané tipy a rady, které škola může v budoucnosti využít pro zařazení tématu prevence onemocnění dutiny ústní do ŠVP i přímo do výuky. Předkládáme možnosti přednášek, exkurzí, instruktážních videí přímo ve výuce, popř. i konkrétního nácviku správné techniky čištění zubů. Doufáme, že naše doporučení včetně zařazení tématu do konkrétních ŠVP budou přínosná a pomohou přispět k dostupnější informovanosti v oblasti prevence onemocnění dutiny ústní v rámci výuky konkrétních předmětů na různých školách, popř. pomohou učitelům snadněji téma uchopit.

Vytvořený leták bychom rádi dali k dispozici do škol, konkrétně do těch, kde v ŠVP nemají téma prevence onemocnění dutiny ústní obsažené tzn. gymnázia a odborné

učiliště. Do budoucnosti bychom chtěli ověřit, jak je leták přijímán žáky a zda byl pro žáky přínosem a v jakém směru.

Zdroje

Bibliografické

DOLEŽALOVÁ, Olga. *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů na gymnáziích*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007. ISBN 978-80-87000-13-7.

KALHOUS, Zdeněk a OBST, Otto a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.

KOVAĽOVÁ, Eva; KLAMÁROVÁ, Tatiana a MÜLLER, Alica. *Orální hygiena VI. 2*. Akcent print, 2015. ISBN 80-8929-564-9.

KOVAĽOVÁ, Eva. *Parodontológia II*. Prešov: Michal Vaško - vydavateľstvo, 2017. ISBN 978-80-8198-005-3.

MAŇÁK, Josef a ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

MAZÁNEK, Jiří. *Zubní lékařství: propedeutika*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-3534-4.

MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentárky*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4865-8.

MINČÍK, Jozef. *Kariologie*. Praha: StomaTeam, 2014. ISBN 978-80-904377-2-2.

OBST, Otto. *Obecná didaktika*. 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5141-1.

PRŮCHA, Jan (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN isbn978-80-7367-647-6.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-567-7.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. Šesté, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1228-7.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2007. ISBN isbn-978-80-247-1821-7.

SLEZÁKOVÁ, Lenka; HRUŠKOVÁ, Markéta; KADUCHOVÁ, Petra; PŘIVŘELOVÁ, Irena; STAROŠTÍKOVÁ, Eva et al. *Stomatologie I: pro SZŠ a VOŠ*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5826-8.

SMĚTALOVÁ, Nikola. Jedu plomby, aneb, Motivační deník zubaře a dentální hygieny "od prvního ročníku na dobu neurčitou". Bystrovany: Nikola Smětalová, 2020. ISBN 978-80-270- 7115-9.

WEBER, Thomas. *Memorix zubního lékařství: překlad 2. vydání, 279 vyobrazení*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1017-X.

Elektronické

Dokumenty a formuláře. Online. GJKT. Dostupné z: <https://www.gjkt.cz/dokumenty-a-formulare/>. [cit. 2024-04-29].

METODIKA TVORBY ŠKOLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ SOŠ A SOU. Online. Kurikulum S. Dostupné z: <https://nuov.cz/kurikulum/metodika-tvorby-skolnich-vzdelavacich-programu-sos-a-sou-1>. [cit. 2024-04-21].

POZNEJTE OBORY STŘEDNÍ ZDRAVOTNICKÉ ŠKOLY A POZNEJTE SEBE. Online. Zdravotnická škola Hradec Králové. Dostupné z: <https://www.zshk.cz/obory-ss/>. [cit. 2024-04-29].

Rámcové vzdělávací programy. *Národní pedagogický institut České republiky* [online]. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://www.npi.cz/ramcove-vzdelavaci-programy>

RÁMCOVÉ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY PRO STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ. Online. Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/ramcove-vzdelavaci-programy-podle-kategorii-oboru-vzdelani.html>. [cit. 2024-03-09].

RVP – Rámcové vzdělávací programy. *Jednotný metodický portál MŠMT* [online]. [cit. 2024-03-12]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

RVP G* - Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia. *Jednotný metodický portál MŠMT* [online]. [cit. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-pro-gymnazia-rvp-g/>

STRYJOVÁ, Aneta. *Vymezení znalostí, dovedností a kompetencí*. Online. Asociace dentálních hygienistek ČR. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/post/vymezen%C3%AD-znalost%C3%AD-dovednost%C3%AD-a-kompetenc%C3%AD>. [cit. 2024-03-14].

Systém kurikulárních dokumentů. *Metodický portál RVP.cz* [online]. [cit. 2024-02-16]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=70545&view=10429&block=57827>

Školní vzdělávací programy. Online. SOŠ a SOU Městem Králové. 2023. Dostupné z: <https://www.sossoumk.cz/dokumenty-skoly?id=10&action=detail>. [cit. 2024-06-12].

VYHLÁŠKA 55/2011 Sb. Online. Ministerstvo zdravotnictví České Republiky. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2022/07/55-2011-aktualni-zneni.pdf>. [cit. 2024-03-14].